

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Kantonarno tužilaštvo
Zeničko-dobojskog kantona

Broj: A – 45/19

Datum: 14.01.2019. godine

**UPUTSTVO O POSTUPANJU TUŽILACA I TUŽILAČKOG OSOBLJA PREMA
OŠTEĆENIM I SVJEDOCIMA UKLJUČUJUĆI SPECIFIČNE POTREBE ŽENA, DJECE I
MANJINA**

Na osnovu člana 29. stav 2. Zakona o Kantonalnom tužiteljstvu Zeničko-dobojskog kantona („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“), broj: 5/03 i 11/07 i Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i poslovanju Kantona broj: A - 117/17 u vezi s članom 100. tačka 4. Zakona o krivičnom postupku FBiH (Službene novine FBiH, broj 35/03) člana 12, tačka h). člana 12, član 22, stav 2. i 5, člana 187. Zakona o zaštiti i postupanju s djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku FBiH (Službene novine Federacije BiH, broj 7/14) članom 7. Zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka FBiH (Službene novine FBiH, broj 36/03), te u skladu sa Preporukama o radu stručnih savjetnika koji obavljaju psihološku djelatnost u pravosudnim institucijama u BiH podržanog od strane VSTV-a, uz odobrenje Kolegija tužitelja i Visokog sudskog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine, Glavni tužitelj Kantonalnog tužiteljstva/tužilaštva Zeničko - dobojskog kantona, donosi:

UPUTSTVO O POSTUPANJU TUŽITELJA I TUŽITELJSKOG OSOBLJA PREMA OŠTEĆENIM I SVJEDOCIMA UKLJUČUJUĆI SPECIFIČNE POTREBE ŽENA, DJECE I MANJINA

Član 1. (Predmet Uputstva)

Ovim uputstvom se utvrđuju posebna pravila o postupanju, načinu pružanja psihološke procjene i podrške prema punoljetnim osobama koje su oštećeni ili svjedoci krivičnih djela, propisano Zakonom o krivičnom postupku FBiH („Službene novine FBiH“, broj 35/03) i Zakonom o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka FBiH („Službene novine FBiH“, broj 36/03), te djeci i maloljetnicima koji su u sukobu sa zakonom, mlađim punoljetnim osobama, te djeci koja su žrtve ili svjedoci i njihovim porodicama prema kojima su dužni postupati sudovi, tužilaštvo i ovlaštene službene osobe na prostoru Zeničko - dobojskog kantona, propisano Zakonom o zaštiti i postupanju s djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku FBiH („Službene novine Federacije BiH“, broj 7/14).

Član 2 (Pojmovi)

Osnovni pojmovi koji se spominju u ovom Uputstvu imaju slijedeće značenje:

- a) „**Tužitelj**“, je stranka u krivičnom postupku, sa ovlaštenjem i obavezom da vrši otkrivanje i krivični progon izvršilaca krivičnih djela.
- b) „**Tužiteljsko osoblje**“ čine: stručni savjetnik – saradnik – istražitelj, stručni savjetnik – saradnik – istražitelj u Uredu Glavnog tužitelja, stručni savjetnik za podršku svjedocima i maloljetnicima – psiholog, stručni savjetnik – istražitelj – ekonomista, stručni savjetnik – istražitelj – diplomirani kriminalista, te viši referent – daktilograf. (Pozitivno krivičnoprocesno zakonodavstvo u Bosni i Hercegovini, ne daje definiciju

- tužiteljskog/tužilačkog osoblja, niti su predviđene posebne procesne radnje u odnosu na iste, a o kojem opisu poslova i zadataka se radi, može se zaključiti na osnovu drugih propisa).
- c) **“Ostalo osoblje”** čine: stručni saradnik za odnose s javnošću – portparol, stručni saradnik – službenik za informisanje, osoba koja pruža informacije – referent portir i sudski policajac.
  - d) **„Oštećeni“** je osoba kojoj je osobno/lično ili imovinsko pravo krivičnim djelom povrijeđeno ili ugroženo (*član 21. stav 1. tačka h) ZKP FBiH*). Oštećeni može biti izravna ili neizravna žrtva krivičnog djela i predstavlja zapravo civilni pravni pojam, dok je **žrtva krivičnog djela**, uvijek izravno pogođena krivičnim djelom.
  - e) **“Osjetljivi svjedoci”**, su: djeca, maloljetnici, žene, starije osobe, duševno oboljele osobe i osobe s posebnim potrebama, kao i žrtve krivičnih djela (*Zakon o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka “Službeni glasnik BiH” broj 3/03, 21/03, 61/04 i 55/05*).
  - f) **“Dijete”** je osoba koja nije navršila četrnaest godina života (*član 2. stav 12. KZ FBiH*).
  - g) **“Maloljetnik”** je osoba koja nije navršila osamnaest godina života (*član 2. stav 13. KZ FBiH*).
  - h) **“Članovi porodice”**, jesu: bračni i izvanbračni drug, bivši bračni i izvanbračni drug, krvi rođak u ravnoj liniji, usvojitelj i posvojenik, rođak u pobočnoj liniji do trećeg stepena zaključno i srodnik po tazbini do dugog stepena zaključno (*član 2. stav 23. KZ FBiH*).
  - i) **“Bračni ili vanbračni drug”** su one osobe koje takav status imaju prema porodičnom pravu (*član 21. stav 1. tačka t) ZKP FBiH*).
  - j) **“Saslušanje svjedoka”** je radnja dokazivanja koja se poduzima kada postoji vjerovatnoća da će svjedok svojim iskazom moći dati obavijesti o krivičnom djelu, učinitelju i o drugim važnim okolnostima (*član 95. ZKP FBiH*).

Član 3. (Jezik)

- (1) Stranke, svjedoci i ostali učesnici u postupku imaju pravo služiti se maternjim jezikom ili jezikom koji razumiju. Ako osoba ne razumije jedan od službenih jezika Bosne i Hercegovine, odnosno Federacije, osigurat će se usmeno prevođenje onoga što ona, odnosno drugi iznose, kao i isprava i drugog pisanog dokaznog materijala (*član 9. stav 2. ZKP FBiH*).
- (2) Razumljivost jezika podrazumijeva i upotrebu terminologije prilagođene uzrastu i stepenu razvijenosti djeteta (*član 6. Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku*).

ISTRAGA, PRAVA I DUŽNOSTI TUŽITELJA, TUŽITELJSKOG OSOBLJA I OSTALOG OSOBLJA

Član 4. (Prava i dužnosti tužitelja)

U smislu ovog Uputstva, tužitelj:

- (1) Vršiti otkrivanje i gonjenje učinitelja krivičnih djela koja su u nadležnosti suda (*član 45. stav 1. ZKP FBiH*).
- (2) Kroz naloge uključuje tužiteljsko osoblje.

- (3) Na primjeren način i u svim fazama postupka bez odlaganja upozna je žrtvu, na jeziku koji razumije o njenim pravima, pitanjima vezanim za odgovarajuće postupke, o dostupnim službama i mehanizmima za podršku te zaštitnim mjerama, mogućnostima ostvarivanja restitucije i naknade štete, pitanjima u vezi sa njihovim predmetom, uključujući vrijeme i mjesto održavanja ročišta, otpuštanju počinitelja iz pritvora ili iz zatvora.
- (4) Obavještava prijavitelja/oštećenog/žrtvu o razlozima neprovođenja ili obustave istrage (*član 231. stav 4. i 239. stav 2. ZKP FBiH*).

Član 5.

(Prava i dužnosti stručnog savjetnika – saradnik – istražitelja)

U smislu ovog Uputstva stručni savjetnik – saradnik – istražitelj:

- (1) Obavlja poslove i radnje u istrazi po nalogu Glavnog tužitelja, Zamjenika glavnog tužitelja, Šefa odsjeka i tužitelja.
- (2) Aktivno učestvuje u istrazi u svojstvu ovlaštene službene osobe u svim predmetima koje mu može dodijeliti Glavni tužitelj, Zamjenik Glavnog tužitelja, Šef odsjeka ili tužitelj, što podrazumijeva i mogući neposredni kontakt sa svjedocima i oštećenim.
- (3) Prilikom obavljanja poslova i zadataka, obavezan je da proučava i prati odgovarajuće zakone i druge propise, i vodi računa o primjeni istih i poštujući lični integritet i potrebe svakog svjedoka oštećenog sa posebnim osvrtom na specifične potrebe žena, djece i manjina.

Član 6.

(Prava i dužnosti stručnog savjetnika – saradnik – istražitelja u Uredu Glavnog tužitelja)

U smislu ovog Uputstva stručni savjetnik – saradnik – istražitelj u Uredu Glavnog tužitelja, obavlja sve poslove i radnje u istrazi u svojstvu ovlaštene službene osobe u svim predmetima koje mu može dodijeliti Glavni tužitelj, što podrazumijeva i mogući neposredni kontakt sa svjedocima i oštećenim sa posebnim osvrtom na specifične potrebe žena, djece i manjina.

Član 7.

(Prava i dužnosti stručnog savjetnika za podršku svjedocima i maloljetnicima – psihologa)

U smislu ovog Uputstva stručni savjetnik za podršku svjedocima i maloljetnicima – psiholog:

- (1) Po naloga tužitelja se uključuje u postupak pružanja podrške svjedocima, tako što:
  - a) vrši preliminarnu psihološku procjenu i procjenu stanja i potreba svjedoka, prikuplja informacije o svjedocima i poduzima neophodne mjere u skladu s njihovim potrebama,
  - b) pruža podršku svjedocima u toku istrage u krivičnim postupcima,
  - c) obavlja psihološko savjetovanje za ugrožene svjedoke (djecu, svjedoke s fizičkim i psihičkim poteškoćama, žrtve torture) u toku istrage u krivičnim postupcima,
  - d) prisustvuje istražnim radnjama,

- e) stručnim mišljenjem pomaže tužitelju pri donošenju odluka koje se odnose na maloljetne počinioce krivičnih djela,
- f) uspostavlja kontakt s relevantnim organizacijama i institucijama u Bosni i Hercegovini s ciljem pružanja pomoći svjedocima,
- g) uspostavlja i vodi evidenciju o svjedocima kojima je pružena podrška,
- h) dostavlja pismeno mišljenje tužitelju o potrebama i stanju svjedoka
- i) prisustvuje usmenom objašnjenju tužiteljske negativne odluke svjedoku - oštećenom.

(2) Slijedom člana 96. stav 1. tačka c) ZKP FBiH, stručni savjetnik – psiholog se ne može saslušati u svojstvu svjedoka na Tužiteljstvu ili Sudu u konkretnom predmetu po pitanju rada sa svjedocima.

Član 8.

(Prava i dužnosti stručnog savjetnika – istražitelja – ekonomiste)

U smislu ovog Uputstva stručni savjetnik – istražitelj – ekonomista, aktivno i pod nadzorom tužitelja učestvuje u istrazi, što podrazumijeva i mogući neposredni kontakt sa svjedocima i oštećenim sa posebnim osvrtom na specifične potrebe žena, djece i manjina.

Član 9.

(Prava i dužnosti stručnog saradnika za odnose s javnošću – portparola)

U smislu ovog Uputstva stručni saradnik za odnose s javnošću – portparol, prilikom davanja informacija treba da vodi računa o interesima malodobnih osoba, te zaštititi prava na privatnost učesnika u postupku, sa posebnim osvrtom na specifične potrebe žena, djece i manjina.

Član 10.

(Prava i dužnosti stručnog savjetnika – istražitelja – diplomiranog kriminaliste)

U smislu ovog Uputstva stručni savjetnik – istražitelj – diplomirani kriminalista, aktivno učestvuje u istrazi u svojstvu ovlaštene službene osobe u svim predmetima koje mu može dodijeliti Glavni tužitelj, Zamjenik Glavnog tužitelja, Šef odsjeka ili tužitelj, što podrazumijeva i mogući neposredni kontakt sa svjedocima i oštećenim sa posebnim osvrtom na specifične potrebe žena, djece i manjina.

Član 11.

(Prava i dužnosti višeg referenta – daktilografa)

(1) U smislu ovog Uputstva viši referent – daktilograf, obavlja rad sa tužiteljima, stručnim savjetnicima i stručnim saradnicima na izradi svih pismena po diktatu, kao i prepisu, upravlja sistemom audio – vizuelnog snimanja, prilikom kojeg rada dolazi u neposredni kontakt i sa svjedocima i oštećenim sa posebnim osvrtom na specifične potrebe žena, djece i manjina.

- (2) Direktno obraćanje svjedocima od strane višeg referenta je nužno samo u situacijama kada tužitelj da odobrenje za isto, a može se odnositi na uzimanje podataka od svjedoka ili da svjedok ponovi ono što je rekao prilikom saslušavanja.

Član 12.

(Prava i dužnosti stručnog saradnika – službenika za informisanje)

U smislu ovog Uputstva stručni saradnik – službenik za informisanje, kada postupa u skladu sa članom 42. stav 1. tačka 8. Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i poslovanju Kantonalnog tužiteljstva ZDK (zamjena portparola koji je spriječen ili odsutan), prilikom davanja informacija treba da vodi računa o interesima malodobnih osoba, te zaštititi prava na privatnost učesnika u postupku, sa posebnim osvrtom na specifične potrebe žena, djece i manjina.

Član 13.

(Uspostavljanje prvog kontakta sa svjedocima)

- (1) Ukoliko se u konkretnom predmetu ima voditi računa o specifičnim potrebama žena, djece i manjina, u sklopu pismenog poziva poželjno je staviti informaciju o mogućnostima javljanja stručnom savjetniku za podršku svjedocima i maloljetnicima – psihologu.
- (2) Sa osjetljivim žrtvama/oštećenim/svjedocima može se uspostaviti telefonski kontakt (mogućnost da se isto prepusti stručnom savjetniku za podršku svjedocima i maloljetnicima – psihologu ili stručnom savjetniku – saradniku - istražitelju).
- (3) Tokom prvog kontakta stručni savjetnik za podršku svjedocima i maloljetnicima – psiholog izvršava preliminarnu procjenu psiholoških, zdravstvenih, socijalnih i logističkih potreba svjedoka koje je dužan da prenese tužitelju i na taj način osigura tačne informacije tužitelju i svjedoku u vezi sa njegovim učešćem u postupku (identificirati psihološke prepreke i gdje je moguće ukloni ih, za potpunije i jasnije davanje iskaza).

Član 14.

(Prijem svjedoka)

- (1) Prijem svjedoka u Tužiteljstvu vrši službenik – sudski policajac i osoba koja pruža informacije – referent portir.
- (2) Sudski policajac je dužan postupati u skladu sa odredbama Zakona o sudskoj policiji FBiH.
- (3) Osoba koja pruža informacije – referent portir je prva osoba koja dolazi u kontakt sa svjedokom i potrebno je da istog uputi do kancelarije tužitelja koji ju je pozvao ili ako je predhodno dogovoreno obavijesti stručnog savjetnika za podršku svjedocima i maloljetnicima – psihologa.
- (4) Prema uputama tužioca stručni savjetnik za podršku svjedocima i maloljetnicima – psiholog, po potrebi vrši prijem svjedoka i obavlja individualni razgovor sa njim nakon čega ga prati u daljem postupku, pri tome vodeći računa o specifičnim potrebama žena, djece i manjina.

Član 15.
(Psihološka priprema)

- (1) Psihološku pripremu obavlja stručni savjetnik za podršku svjedocima i maloljetnicima – psihologu, po predhodnom dogovoru sa tužiteljem kao i samim svjedokom.
- (2) Psihološka priprema se odvija u kancelariji stručnog savjenika za podršku svjedocima i maloljetnicima – psihologom, a sastoji se od individualnog razgovora sa svjedocima koji obuhvata sljedeće faze:
  - a) upoznavanje sa svjedokom i sticanje njegovog povjerenja i stvaranja osjećaja sigurnosti,
  - b) informisanje svjedoka o njegovim pravima i daljem toku postupka,
  - c) interaktivne pripreme (posebno ako se radi psihološka priprema za saslušanje na sudu),
  - d) pripremanje na moguće situacije u toku postupka.
- (3) Cilj psihološke pripreme je smanjenje stepena anksioznosti i uznemirenosti, smanjenje negativne posljedice svjedočenja po svjedoku, pomaganje istom da shvati prirodu i ozbiljnost postupka, te poboljšanje njegove sposobnosti svjedoka da odgovori na postavljena pitanja što jasnije, tačnije i potpunije.

Član 16.
(Psihološka procjena svjedoka)

Stručni savjetnik za podršku svjedocima i maloljetnicima – psiholog je dužan u skladu s pravilima struke napraviti psihološku procjenu djeteta ili maloljetnika ili ugroženog svjedoka, a u cilju:

- a) procjene sposobnosti svjedoka za svjedočenje;
- b) planiranja podrške;
- c) pomaganja tužitelju za formuliranje pitanja, kako bi se adekvatno saslušao maloljetnik u skladu s njegovim uzrastom i individualnim kompetencijama, a sve u najboljem interesu djeteta ili ugroženi svjedok u najboljem interesu postupka.

Član 17.
(Postupanje prema oštećenim prilikom saslušanja)

- (1) U skladu sa ovim Uputstvom, pristup oštećenim svjedocima posebno oštećenim bilo kojim oblikom nasilja, pored poštovanja njihovog integriteta i cjelovitosti, bi se trebao ogledati u sljedećem:
  - a) Poštovanju ličnog prostora,
  - b) Ostavljanju slobodnog pristupa izlazu, otvorenom pogledu na vrata/prozore,
  - c) Uklanjanju distraktora pažnje/isključiti mobilni telefon,
  - d) Uspostavljanju pravila razgovora/saslušanja,
  - e) Objašnjenju svrhe razgovora/saslušanja,

- f) Reduciranju broja osoba u kancelarije gdje se saslušava oštećeni,
  - g) Obraćanju oštećenom imenom, ne prezimenom niti nadimkom,
  - h) Pružanju prilike da ispriča svoje viđenje događaja,
  - i) Ne praviti izraze lica koja pokazuju čuđenje, gađenje i nevjericu dok vam svjedok priča o onome šta se desilo,
  - j) Ne postavljati pitanje ZAŠTO? (na ovaj način se inputirate osjećaj krivice kod oštećenih) već ga zamijeniti pitanjem KAKO?,
  - k) Ne govoriti svjedoku da znate kako se osjeća ili sugerisati šta da osjeća,
  - l) Ne govoriti svjedoku da se ne plaši, već objasniti kako vi možete pomoći i kakve su vaše nadležnosti u pogledu zaštite i sigurnosti svjedoka,
  - m) Ne požurivati svjedoka da odgovori već mu dopustiti da sam odredi dinamiku saslušanja,
  - n) Ne ubjeđivati i objašnjavati kakvu odluku treba da donese.
- (2) Završavanje saslušanja treba da bude na način da se zahvali na saradnji i davanju povratne informacije, odnosno pružanju objašnjenja koji su slijedeći koraci u istrazi.
- (3) Poželjno je pružiti informacije o kontakt osobama za podršku, institucijama i organizacijama koje mogu biti od koristi za svjedoke.

POSTUPAK NAKON DONOŠENJA TUŽITELJSKE ODLUKE

Član 18. (Optuženje)

Tužitelj podiže optužnicu kada su za to ispunjeni uslovi propisani članom 241. stav 1. Zakona o krivičnom postupku Federacije BiH.

Član 19. (Postupak nakon podizanja optužnice)

- (1) Nakon podizanja optužnice, tužitelj može pozvati oštećenog (žene, djeca, maloljetnici, manjine, itd.) i istom objasniti kakav je dalji tok krivičnog postupka, pri čemu će posebno voditi računa o njegovim specifičnim potrebama.
- (2) U slučaju postupanja u skladu sa stavom 1., tužitelj će uključiti stručnog savjetnika za podršku svjedocima i maloljetnicima – psihologa.

Ovakav vid postupanja je važan zbog ranijeg razvijenog povjerenja od strane posebne kategorije oštećenog lica prema tužitelju i tužiteljskom osoblju, te je oštećenom dokaz o brizi prema njegovim specifičnim potrebama, a isto tako, ovakvo postupanje je od koristi radi pripreme tog oštećenog kao svjedoka, za dalji postupak pred nadležnim sudom.

Član 20. (Negativne tužiteljske odluke)

- (1) Negativne tužiteljske odluke su: naredba da se istraga neće provoditi i naredba o obustavljanju istrage.

- (2) Tužitelj donosi naredbu da se istraga neće provoditi u slučaju ispunjenja uslova propisanih članom 231. stav 3. Zakona o krivičnom postupku Federacije BiH.
- (3) Tužitelj donosi naredbu o obustavljanju istrage u slučaju ispunjena uslova propisanih članom 239. stav 1. tačka a) do d) Zakona o krivičnom postupku Federacije BiH.

Član 21.

(Postupak nakon donošenja negativnih tužiteljskih odluka)

- (1) U slučaju donošenja odluke iz člana 20. ovog Uputstva, tužitelj će oštećenog o neprovođenju/obustavi istrage, kao i razlozima za to, u pisanoj formi obavijestiti u roku od tri dana, uz pouku o pravu na pritužbu Uredu Glavnog tužitelja u roku od osam dana od dana prijema obavijesti.
- (2) Prije slanja obavijesti iz stava 1., tužitelj može pozvati oštećenog, te mu usmeno obrazložiti razloge donošenja negativne tužiteljske odluke.
- (3) U slučaju postupanja propisanog stavom 2., tužitelj će posebno voditi računa o posebnim kategorijama oštećenih lica (žene, djeca, maloljetnici, manjine, itd.) i njihovim specifičnim potrebama.
- (4) Usmeno obrazloženje oštećenim licima iz stava 3., tužitelj će vršiti uz prisustvo stručnog savjetnika za podršku svjedocima i maloljetnicima – psihologom ili stručnog savjetnika-saradnika - istražitelja koji je bio uključen u istragu.

ZAVRŠNE ODREDBE

Član 22.

(Edukacija)

- (1) Tužilac i tužilačko osoblje imaju obavezu da kroz kontinuirano obrazovanje unaprijede znanja i vještine, prvenstveno iz oblasti pozitivnih zakonskih propisa, pravne i psihološke nauke, kao i odgovarajućih interdisciplinarnih oblasti značajnih za rad sa svjedocima, a sa posebnim osvrtom na specifične potrebe žena, djece i manjina, koje doprinose i unapređuju funkcionisanje pravosudnog sistema u BiH.
- (2) Pored edukacije predviđene stavom 1., poželjna je međusobna razmjena iskustava i prakse u postupanju sa svjedocima, sa posebnim osvrtom na specifične potrebe žena, djece i manjina, a u sklopu redovnih kolegija odjela i odsjeka ovog Tužiteljstva.

Član 23.

(Odgovornost za primjenu i nadzor)

- (1) Tužitelj, tužiteljsko osoblje i ostalo osoblje, dužni su se pridržavati mjera propisanih ovim Uputstvom.
- (2) Uprava Tužiteljstva je odgovorna za primjenu i nadzor nad primjenom ovog Uputstva.

Član 24.
(Stupanje na snagu)

Uputstvo stupa na snagu danom odobrenja od strane Kolegija Tužiteljstva.

GLAVNI TUŽITELJ
Vesna Kaknjo

Dostaviti:

- 1x Svim tužiteljima.
- 1x Stručni savjetnik za podršku svjedocima i maloljetnicima.
- 1x Svim stručnim savjetnicima – saradnicima - istražiteljima.
- 1x Stručni savjetnik – istražitelj - ekonomista.
- 1x Stručni savjetnik – saradnik – istražitelj u Uredu Glavnog tužitelja
- 1x Stručni saradnik za odnose s javnošću – portparol.
- 1x Svim višim referentima – daktilografima.
- 1x Referent - portir
- 1x Odjeljenje sudske policije sudova u Zeničko-dobojskom kantonu.
- 1x a/a.